

مسعود زین الدین - محمدرضا شرایی

mrsharavali@yahoo.comavtakht@yahoo.com

شرح احوال و آثار یحیی زرپنجه

یحیی خان زرپنجه (هارون) به سال ۱۲۷۶ هجری شمسی در خانواده ای یهودی در تهران به دنیا آمد. پدرش آقا ربیع نوازنده دایره (دف) و خواننده بود و برادرش نیز تار می نواخت. از آنجا که حرفه خانوادگی آنها موسیقی بود، آموزش موسیقایی او از محیط خانواده شروع شد و مقدمات تار را نزد برادرش آموخت و همچنین با نوازندگی دایره نیز توسط پدرش آشنا شد و سپس برای تکمیل آموزشهایش به کلاس درویش خان راه یافت و از جمله شاگردان برجسته درویش خان محسوب می شد تا آنجا که به دریافت نشان تبرزین طلا نائل آمد. او همچنین نزد مرتضی خان کلیمی مشهور به نی داوود، خلیفه کلاس درویش خان نیز به تعلیم پرداخت و نیز مدتی نزد علی اکبر خان شهنازی به آموزش تار مشغول شد.

او جوانی خوش بنیه و ورزشکار بود. از استاد عبدالله خان دوامی استاد آواز و تصنیف خان برجسته که در ضمن شوهر خواهر یحیی خان نیز بود نقل شده است که او در آغاز روز به ورزش باستانی مشغول می شد و پس از آن تمام روز را به تمرین تار می پرداخت. همچنین نقل شده است که سیمهای ساز و پوست تارش محکمتر و ضخیمتر از حالت معمول بوده و با چنین تاری تمرین می کرده است و معتقد بوده که تمرین با چنین سازی موجب می شود که با تارهای معمولی راحتتر و روانتر بنوازد. یحیی خان سفرهای زیادی به رشت، اصفهان و دیگر شهرهای ایران داشت و کنسرت‌های زیادی نیز برگزار کرد و نوازندگی او هواخواهان و دوستداران زیادی داشته است. یحیی خان در تواناییهای فنی (ویرتوئوزیته) و فیزیکی و تسلط به ساز از جمله سرآمدان تاریخ تار نوازی محسوب می شود همانند پاگانینی در ویولن و فرانتس لیست در پیانو.

از جمله کسانی که نزد یحیی خان آموزش دیده اند می توان استاد یوسف فروتن، استاد سعید هرمزی، استاد محمد حسن عذاری و استاد نصرالله زرین پنجه را نام برد و از خوانندگانی که با یحیی خان کار خویش را شروع کرده اند، علاوه بر آنها که در صفحات گرامافون برای اولین بار با ساز او خوانده اند (توضیحات در بخش دیسکوگرافی آمده است)، می توان به یونس (یونا) دردشتی اشاره کرد، خواننده ای یهودی و اصفهانی الاصل که یحیی خان کنسرت‌هایی را با او در حدود سال ۱۳۰۵ هجری شمسی در گراند هتل تهران بر گزار کرده است.

سر انجام یحیی خان در سال ۱۳۱۱ هجری شمسی در حالی که تنها ۳۵ سال از عمرش می گذشت در پی ناکامی در ماجرای عشقی که به فروپاشی زندگی خانوادگی و اوضاع روحی اش انجامید و همچنین ابتلا به نوعی بیماری عفونی و عدم مراقبت و درمان لازم و نبود امکانات پزشکی در ایران آن زمان، به کام سیاه مرگ کشیده شد و در میان بدرقه عده ای محدود از دوستان و آشنایانش به خاک سپرده شد.

از یحیی خان جز خاطراتی نقل شده و تعدادی صفحه سنگی متاسفانه چیز دیگری باقی نمانده است. تنها دختری به نام ناهید زرپنجه باقی مانده که او نیز نوازنده تار بوده است و در قسمتهایی از سریال تلویزیونی مرادبرقی به کارگردانی پرویز کاردان قسمتهایی از تار نوازی او مشاهده می شود و از سرنوشت او نیز اکنون اطلاعی در دست نیست.

- مشخصات فنی :

از ویژگیهای نوازندگی یحیی خان می توان به نکات زیر اشاره کرد:

- ۱- دینامیک و پویایی بسیار زیاد
 - ۲- توجه به نوانس و استفاده از تمپوهای مختلف
 - ۳- صداگیری مطلوب و منحصر به فرد از ساز
 - ۴- مضرابهای بسیار سریع ، واضح و شفاف
 - ۵- استفاده از پایه های پیچیده و مختلف چهار مضراب
 - ۶- ترکیبات بدیع و منحصر به فرد از ضربی ها و چهار مضرابها با جملاتی با متر آزاد
 - ۷- استفاده هنرمندانه از انگارهای (موتیف های) ملودیک و ریتمیک ردیف
 - ۸- استفاده از تمام امکانات فیزیکی ساز
 - ۹- استفاده به جا و دقیق و مطلوب از رنج صوتی بم ساز تار
 - ۱۰- تسلط و استفاده از فضاهای مدال دستگاه و ترکیب آنها
 - ۱۱- جواب آوازهای دقیق و استفاده از گستره های مختلف صوتی ساز برای این منظور
- و در نهایت نوازندگی او بخصوص در تکنوازیهایش حائز ویژگی های است به جرات می توان گفت در ساز دیگر نوازندگان هم عصرش و حتی در دوران متاخرتر نیز به ندرت دیده می شود و آن دارا بودن بیان منحصرأ سازی است. یحیی خان در تکنوازیهایش نوعی بیان را عرضه می کند که نه اجرای منحصر ردیف است و نه جواب آوازهایی است به خواننده ای پنهان ، بلکه پیکره ایست واحد ، دارای بیان یکدست و منسجم از ابتدا تا انتها . تکنوازی های او اثری است یکپارچه برای ساز تار ، جامع و مانع و بدون کم و کاست.

در صفحه تکنوازی در آواز اصفهان او در یک روی صفحه پیش در آمد اصفهان اثر استاد مرتضی خان نی داوود و در روی دیگر رنگ اصفهان اثر درویش خان را نواخته که در حقیقت ادای دینی است به این دو استادش .

یکی دیگر از ویژگیهای یحیی خان همکاری او با خوانندگان زن است که تعدادی از این خوانندگان را او برای اولین بار به جامعه هنری ایران معرفی کرده است . جواب آوازهای یحیی خان بسیار متین و سلیس است و حق مطلب را به خوبی ادا می کند . جواب آوازهایی پژواک گونه که آواز خواننده را به خوبی و زیبایی هر چه تمامتر در بر می گیرد و همراهی می کند.

از یحیی خان در اکثر آوازاها و دستگاه های موسیقی ایرانی اثری به جا مانده است که نشان دهنده تسلط و اشراف او به کلیت موسیقی دستگاهی ایران می باشد. متاسفانه مرگ زود هنگام او ، آن هم در سنی که آغاز پختگی و شیوایی هنری یک هنرمند است امکان ادامه فعالیتها را بیشتر را

از او گرفت و چه بسا که زیستن بیشتر او به غنای موسیقی دستگاهی ایران می افزود و آن را پر بارتر و افزونتر می کرد.

1308_11_05

خواتین معززه بشارت آقایان محترم

یک کنسرت باشکوه بیاد مرحوم درویش

تار آواز رقص

نودما آقای یحیی زرنجی و رقص های غزل آرزیت شهر ساوه شرق مادام پری

(UHT) برف (در خرید بابت ها مجله فرماید نامه اعلان ۳۷۱۶ شماره ۳-۱

1308 07 03

نمونه آگهی هایی از روزنامه اطلاعات
۱۳۰۸ شمسی

کلاس مشق موسیقی

آقای یحیی خان که جدی قول بستانه مسافرت کرده بودند اینک در اجرت و کلاس مشق ایشان در خیابان آسره کوی راه جدید خونی نمره ۳ دائر گردیدند.

کلاس مزبور روزهای شنبه و دوشنبه و چهارشنبه دائر است

آقایانی که در موسیقی مبتدی هستند در ظرف یکسال و گاهی که مختصر

املاسی از موسیقی داشته باشند در مدت ششماه موسیقی جدید را در کمال خوبی فرا خواهند گرفت

شماره اعلان ۲۳۴۷ شماره ۳-۳

یحیی زرنجی و حسن عذاری ، دستنویس بالای عکس خط استاد شهریار است.

ضبط شده از

- بررسی آثار

یحیی زرنجی در صفحات ۷۸ دور

آثار ضبط شده از تار به عنوان برجسته ترین ساز موسیقی ایران در صد و پنجاه سال اخیر همواره جایگاه ویژه ای در صفحات سنگی داشته است. گواه این مدعا آثار فراوانی است که از نوازندگان صاحب نامی چون میرزا حسینقلی، میرزا عبدالله و درویش خان تانی داود و شهنازی و وزیری و حتی از هم روزگاران ما، تاکستانی و فرهنگ شریف در صفحات ۷۸ دور به یادگار مانده است.

تقارن حضور استادان برجسته تارنواز در اوایل قرن ششمی حاضر موجب شد تا صفحات این دوره (۱۳۰۵ تا ۱۳۱۲) آثار بیشتری از بزرگان این عرصه را در خود جای دهد که هر یک سهم بسزایی در پیشبرد تکنیکی و موسیقایی این ساز داشته اند. از استادانی چون مرتضی نی داود، علی اکبر و عبدالحسین شهنازی، علینقی وزیری، ارسلان درگاهی و موسی معروفی تا اسامی کم آشنا تری چون سلیمان خان (نی داود)، مبشر خاقان قوام (قوام السلطان)، ناصرعلی خان حجازی، سالاری، صالحی و حسین سنجری آثار متعددی چه به صورت تکنوازی و جواب آواز و چه همنوازی، توسط کمپانیهای هیز ماسترز ویس، پولیفون، کلمبیا، بایدافون، ادئون و پاته در این سالها ضبط شده که اسنادی گرانبها از نوازندگی این ساز در موسیقی دستگاهی ایران به شمار می روند. برخی از این استادان فرصت آن را یافتند تا در سالهای بعد بتوانند از طریق رادیو و بعدها ضبط صوت آثار بیشتری را به گوش مشتاقان این هنر رسانده و برای آیندگان به یادگار گذارند. در این میان یحیی زرپنجه - یکی از درخشانترین هنرمندان این دوره - تنها یادگارانیش را در همین صفحات به جا گذاشت و فرصت آنرا نیافت تا همچون هم نسلانش راه به دنیای رادیو و ضبط صوت ببرد. (فوت: ۱۳۱۱ شمسی). اغلب آثار ضبط شده عبدالحسین شهنازی، حجازی و سنجری هم چون او محدود به صفحات ۷۸ دور همین سالهاست.

آثار ضبط شده از زرپنجه در صفحات ۷۸ دور، زمستان سال ۱۳۰۶ تا اواخر سال ۱۳۰۷:

- ۱- کمپانی هیز ماسترز ویس - زمستان ۱۳۰۶ شمسی - تهران
- ۲- کمپانی هیز ماسترز ویس - تابستان ۱۳۰۷ شمسی - تهران
- ۳- کمپانی پاته - ۱۳۰۷ شمسی - تهران
- ۴- کمپانی کلمبیا - پاییز ۱۳۰۷ شمسی - تهران

اولین سری ضبط آثار از زرپنجه توسط کمپانی هیزماسترز ویس در زمستان سال ۱۳۰۶ شمسی در تهران صورت پذیرفت. در این مجموعه که توسط آرتور جیمز تواین صدابرداری شده است، آثاری از همنوازی وی با ایران خانم (ایران الدوله هلن) و اخترخانم و یک صفحه هم از تکنوازی او در دستگاه مهور به چشم می خورد. متأسفانه در فهرست آثار ضبط شده فارسی کمپانی گرامافون که توسط مایکل کی نیر منتشر شده، توضیحی راجع به نوازندگان صفحات این دوره وجود ندارد و فقط به ذکر نام خوانندگان این صفحات اکتفا شده است. لیکن در برخی موارد، اطلاعات مربوط به نام نوازندگان بر روی برچسب این صفحات دیده می شود.

جدول زیر، دیسکوگرافی مربوط به این دوره از آثار زرپنجه است. مواردی که به قطعیت، هم‌نواز آثار یحیی خان بوده (آثاری که شنیده شده یا بر روی بر چسب صفحات نام او نوشته شده است) به نام، مشخص گردیده و مواردی که با توجه به قراین، احتمال هم‌نوازی وی وجود داشته با علامت سؤال مشخص شده است.

آثار ضبط شده از یحیی زرپنجه توسط کمپانی هیز ماسترز ویس - صدابردار: آرتور جیمز تواین - زمستان ۱۳۰۶ شمسی - تهران

ردیف	شماره قالب	شماره صفحه	خواننده	نوازندگان	نام اثر، دستگاه یا مایه
۱	BX 4078	AX692	ایران خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف ماهور: مرغ سحر
۲	BX 4079	AX692	ایران خانم	یحیی زر پنجه	عمر حقیقت
۳	BX 4088	AX673	ایران خانم	؟	آواز افشاری ۱
۴	BX 4089	AX673	ایران خانم	؟	آواز افشاری ۲
۵	BX 4090	AX694	ایران خانم	؟	آواز ماهور
۶	BX 4091	AX694	ایران خانم	؟	داد
۷	BX 4102	AX671	ایران خانم	؟	آواز چهارگاه
۸	BX 4103	AX671	ایران خانم	؟	مخالف چهارگاه
۹	BX 4108	AX686	---	یحیی زر پنجه	ماهور
۱۰	BX 4109	AX686	---	یحیی زر پنجه	فیلی، دلکش
۱۱	BX 4110	AX706	اختر خانم	یحیی زر پنجه	آواز اصفهان
۱۲	BX 4111	AX706	اختر خانم	یحیی زر پنجه	عشاق
۱۳	BX 4134	AX670	ایران خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف دشتی: شانه بر زلف ۱
۱۴	BX 4135	AX670	ایران خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف دشتی: شانه بر زلف ۲
۱۵	BX 4136	AX697	ایران خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف شور: چه شور ها ۱
۱۶	BX 4137	AX697	ایران خانم	یحیی زر پنجه	اگر چه جان ۲
۱۷	BX 4144	AX680	اختر خانم	؟	تصنیف ماهور: آمد بهار ۱

تصنیف ماهور : آمد بهار ۲	؟	اختر خانم	AX680	BX 4145	۱۸
آواز دشتی ۱	؟	ایران خانم	AX698	BX 4160	۱۹
آواز دشتی ۲	؟	ایران خانم	AX698	BX 4161	۲۰

سری دوم صفحات زرپنجه در تابستان سال ۱۳۰۷ در تهران مجدداً توسط آرتور جیمرز تواین صدابرداری و ضبط گردیده که نسبت به سری قبل از تنوع بیشتری برخوردار است و شامل همکاری وی با خوانندگانی نظیر ملوک پروین خانم، فخر الملوک خانم، عبدالامیرخان و احتمالاً اخترخانم، عزت الملوک خانم و علی خان فرازی است. فهرست این مجموعه نیز مانند سری پیشین ضبط همین کمپانی در کتاب ضبط شده های فارسی کمپانی گرامافون (مایکل کی نیر)، فاقد هرگونه اطلاعات نوازنده آثار است و می بایست با دستیابی به اصل صفحات و مشاهده برچسب (در صورت درج نام نوازنده) و یا شنیدن اثر صوتی به اطلاعات مربوط به همناواز آواز پی برد.

از آنجا که بر طبق شواهد یافت شده تاکنون، آثاری که از ملوک پروین خانم و فخرالملوک خانم ضبط شده به همراه تار یحیی خان می باشد، می توان این گمان را داشت که معرف این خوانندگان به جامعه هنری آن روز، زرپنجه بوده و احتمالاً تمامی آثار ضبط شده از ایشان به همراهی تار یحیی خان بوده است. همچنین احتمالاً همناواز اختر خانم نیز، مانند سری قبل، یحیی خان زرپنجه است. همچنین با توجه به اینکه در آثار ضبط شده توسط کمپانی کلمبیا در آذر ماه همان سال (که به آن خواهیم پرداخت) تعداد ۸ روی صفحه از آواز علی خان فرازی، منحصرأ به همراه تار یحیی خان ضبط گردیده و خواننده مذکور چند ماه پیش از آن در همین سری صفحات کمپانی هیزماسترز ویس، ۸ روی صفحه دیگر نیز از خود به یادگار گذاشته، به نظر می رسد در این مجموعه نیز همناواز علی خان فرازی می بایست زرپنجه باشد.

در زیر

، جدول دیسکوگرافی آثار ضبط شده از زرپنجه توسط کمپانی هیزماسترز ویس در تابستان ۱۳۰۷

درج می گردد. در این جدول نیز مواردی که به قطعیت ، همنواز آوازا یحیی زرپنجه بوده (و بر روی برچسب صفحات نام او نوشته شده است) به نام ، مشخص گشته و مواردی که با توجه به قراین همنوازی یحیی خان وجود داشته با علامت سوال مشخص گردیده است .

آثار ضبط شده از یحیی زرپنجه توسط کمپانی هیز ماسترز ویس - صدابردار : آرتور جیمز تواین - تابستان

۱۳۰۷- تهران

ردیف	شماره قالب	شماره صفحه	خواننده	نوازندگان	نام اثر، دستگاه یا مایه
۱	BX 5027	AX884	ملوک پروین خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف سه گاه : در بهاران ۱
۲	BX 5028	AX884	ملوک پروین خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف سه گاه : در بهاران ۲
۳	BX 5029	AX885	ملوک پروین خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف ابوعطا : ای سیه چشم ۱
۴	BX 5030	AX885	ملوک پروین خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف ابوعطا : ای سیه چشم ۲
۵	BX 5039	AX890	فخرالملوک خانم	؟	آواز دشتی ۱
۶	BX 5040	AX890	فخرالملوک خانم	؟	آواز دشتی ۲
۷	BX 5041	AX891	فخرالملوک خانم	یحیی زر پنجه	آواز افشاری
۸	BX 5042	AX891	فخرالملوک خانم	یحیی زر پنجه	قرایی
۹	BX 5043	AX892	فخرالملوک خانم	؟	آواز سه گاه
۱۰	BX 5044	AX892	فخرالملوک خانم	؟	مخالف
۱۱	BX 5045	AX893	فخرالملوک خانم	یحیی زر پنجه	آواز ماهور
۱۲	BX 5046	AX893	فخرالملوک خانم	یحیی زر پنجه	دلکش ، عراق
۱۳	BX 5047	AX894	فخرالملوک خانم	؟	تصنیف دشتی : این باد بهار ۱
۱۴	BX 5048	AX894	فخرالملوک خانم	؟	تصنیف دشتی : این باد بهار ۲
۱۵	BX 5049	AX895	فخرالملوک خانم	یحیی زر پنجه	آواز بیات اصفهان
۱۶	BX 5050	AX895	فخرالملوک خانم	یحیی زر پنجه	عشاق
۱۷	BX 5060	AX900	فخرالملوک خانم	؟	آواز ابوعطا
۱۸	BX 5061	AX900	فخرالملوک خانم	؟	حجاز
۱۹	BX 5062	AX901	فخرالملوک خانم	؟	آواز بیات ترک
۲۰	BX 5063	AX901	فخرالملوک خانم	؟	فیلی
۲۱	BX 5064	AX902	فخرالملوک خانم	؟	آواز شوشتری
۲۲	BX 5065	AX902	فخرالملوک خانم	؟	منصوری
۲۳	BX 5066	AX903	ملوک پروین خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف سه گاه : عاشقی کرد ۱
۲۴	BX 5067	AX903	ملوک پروین خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف سه گاه : عاشقی کرد ۲
۲۵	BX 5072	AZ15	ملوک پروین خانم	؟	تصنیف ماهور : بر جان شرر ۱
۲۶	BX 5073	AZ15	ملوک پروین خانم	؟	تصنیف ماهور : بر جان شرر ۲
۲۷	BX 5076	AX907	ملوک پروین خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف افشاری:گر به تو افتدم نظر ۱
۲۸	BX 5077	AX907	ملوک پروین خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف افشاری:گر به تو افتدم نظر ۲
۲۹	CX 5108	AZ20	ملوک پروین خانم	یحیی زر پنجه	تصنیف ماهور:در این بهار زیبا ۱

تصنیف ماهور: در این بهارزبیا ۲	یحیی زر پنجه	ملوک پروین خانم	AZ20	CX 5109	۳۰
آواز همایون	؟	فخرالملوک خانم	AX926	BX 5110	۳۱
بیداد	؟	فخرالملوک خانم	AX926	BX 5111	۳۲
آواز دشتی ۱	؟	عزت الملوک خانم	AX919	BX 5114	۳۳
آواز دشتی ۲	؟	عزت الملوک خانم	AX919	BX 5115	۳۴
آواز ابوعطا ۱	؟	عزت الملوک خانم	AX920	BX 5116	۳۵
تصنیف ماهور : فصل خوش ۱	؟	ملوک پروین خانم	AX924	BX 5140	۳۶
تصنیف ماهور : فصل خوش ۲	؟	ملوک پروین خانم	AX924	BX 5141	۳۷
آواز ابوعطا ، حجاز ۲	؟	عزت الملوک خانم	AX920	BX 5146	۳۸
سه گاه ۱	؟	عزت الملوک خانم	AX921	BX 5147	۳۹
سه گاه ۲	؟	عزت الملوک خانم	AX921	BX 5148	۴۰
تصنیف اصفهان : ای ساقی ۱	؟	ملوک پروین خانم	AX925	BX 5149	۴۱
تصنیف اصفهان : ای ساقی ۲	؟	ملوک پروین خانم	AX925	BX 5150	۴۲
سرود وطنی ۱	یحیی زر پنجه	عبد الامیر خان	AX922	BX 5151	۴۳
سرود وطنی ۲	یحیی زر پنجه	عبد الامیر خان	AX922	BX 5152	۴۴
سرود اعلی حضرت شاه ۱	؟	عبد الامیر خان	AX923	BX 5153	۴۵
سرود اعلی حضرت شاه ۲	؟	عبد الامیر خان	AX923	BX 5154	۴۶
تصنیف ماهور : باده سرخ	؟	اختر خانم	GF17	BX 5211	۴۷
ضربی ماهور و رنگ	؟	اختر خانم	GF17	BX 5212	۴۸
تصنیف شور : چه بساطی	؟	ملوک پروین خانم	GF22	BX 5230	۴۹
ضربی شور	؟	ملوک پروین خانم	GF22	BX 5231	۵۰
تصنیف اصفهان ۱	؟	علی خان فراهی	AX928	BX 5232	۵۱
تصنیف اصفهان ۲	؟	علی خان فراهی	AX928	BX 5233	۵۲
تصنیف بیات ترک : باز باز ۱	؟	علی خان فراهی	AX929	BX 5236	۵۳
تصنیف بیات ترک : باز باز ۲	؟	علی خان فراهی	AX929	BX 5237	۵۴
بیات ترک ۱	؟	علی خان فراهی	AX930	BX 5248	۵۵
بیات ترک ۲	؟	علی خان فراهی	AX930	BX 5249	۵۶
تصنیف چهارگاه: شهر آشوب ۱	؟	علی خان فراهی	GF23	BX 5290	۵۷
تصنیف چهارگاه: شهر آشوب ۲	؟	علی خان فراهی	GF23	BX 5291	۵۸

سومین مجموعه آثار به جا مانده از زرپنجه که به همت و پژوهش دوست گرانقدر ،جناب امیر منصور، یافته و به این مجموعه اضافه شد توسط کمپانی فرانسوی پاته در سال ۱۳۰۷ ضبط گردیده است (احتمالاً تابستان و پاییز) و دیسکوگرافی این مجموعه صفحات که بر اساس فهرست مندرج در کاتالوگ منتشر شده این کمپانی در جدول ذیل مدون گردیده شامل هشت روی صفحه از آثار

فخرالملوک خانم است که پیش از این نیز آثاری از وی در صفحات هیزماسترزویس در تابستان همان سال به همراه ساز یحیی خان زرپنجه ضبط شده بود.

آثار ضبط شده از یحیی زرپنجه توسط کمپانی پاته _ ۱۳۰۷، تهران

ردیف	شماره صفحه	خواننده	نوازندگان	نام اثر، دستگاه یا مایه
۱	S.78.078	فخر الملوک خانم	یحیی زرپنجه	آواز دشتی
۲		فخر الملوک خانم	یحیی زرپنجه	بقیه دشتی
۳	S.78.079	فخر الملوک خانم	یحیی زرپنجه	آواز افشاری
۴		فخر الملوک خانم	یحیی زرپنجه	قرایی
۵	S.78.080	فخر الملوک خانم	یحیی زرپنجه	آواز سه گاه
۶		فخر الملوک خانم	یحیی زرپنجه	مخالف
۷	S.78.097	فخر الملوک خانم	یحیی زرپنجه	تصنیف همایون : عاشقم من
۸		فخر الملوک خانم	یحیی زرپنجه	بقیه همایون

آخرین مجموعه از آثار گرانبهای تار نوازی یحیی زرپنجه توسط کمپانی کلمبیا در آذرماه ۱۳۰۷ در تهران ضبط شده است . دو صفحه گراندقدر تکنوازی راست پنجگاه و اصفهان و تعدادی همناواری با خوانندگانی چون ناهید نیکبخت ، اشرف السلطنه ، جمال صفوی و توران خانم (که فقط در همین سری صفحات صدای آنان به یادگار مانده است)، همچنین ایران الدوله هلن (ایران خانم) و علی خان فرازی حاصل کار زرپنجه در این مجموعه صفحات است.

خوشبختانه فهرست کامل این صفحات به همراه اطلاعات همناوزان آثار در دست است که در زیر آمده است. همناوزان زرپنجه در این آثار، یوسف نوزاد و ابراهیم منصوری (ویلن) و یوسف خان (ضرب) می باشند .

آثار ضبط شده از یحیی زرنجه توسط کمپانی کلمبیا _ آذر ماه ۱۳۰۷ ، تهران

ردیف	شماره قالب	شماره صفحه	خواننده	نوازندگان	نام اثر، دستگاه یا مایه	توضیحات
۱	w 21013	۱۵۰۲۹	ناهدید نیکبخت	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	تصنیف بیات ترک : به دل جز غم ۱	شعر : بهار
۲	w 21014	۱۵۰۲۹	ناهدید نیکبخت	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	تصنیف بیات ترک : به دل جز غم ۲	شعر : بهار
۳	w 21018	۱۵۰۰۶	اشرف السلطنه	یحیی زرنجه	آواز ابوعطا	
۴	w 21019	۱۵۰۰۶	اشرف السلطنه	یحیی زرنجه	حجاز	
۵	w 21020	۱۵۰۰۷	اشرف السلطنه	یحیی زرنجه ، ابراهیم منصوری	آواز بیات ترک ۱	
۶	w 21021	۱۵۰۰۷	اشرف السلطنه	یحیی زرنجه ، ابراهیم منصوری	آواز بیات ترک ۲	
۷	w 21027	۱۵۰۳۸	جمال صفوی	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد	سرود ملی ۱ ، ماهور	شعر : بهار
۸	w 21028	۱۵۰۳۸	جمال صفوی	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد	سرود ملی ۲ ، ماهور	شعر : بهار
۹	w 21029	۱۵۰۳۳	علی خان فرازی	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	تصنیف چهارگاه : سرا شوری در جهان ۱	
۱۰	w 21030	۱۵۰۳۳	علی خان فرازی	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	تصنیف چهارگاه : سرا شوری در جهان ۲	
۱۱	w 21031	۱۵۰۳۵	علی خان فرازی	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	آواز افشار ۱	
۱۲	w 21032	۱۵۰۳۵	علی خان فرازی	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	آواز افشار ۲	
۱۳	w 21033	۱۵۰۳۹	علی خان فرازی	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	تصنیف سه گاه ۱	
۱۴	w 21034	۱۵۰۳۹	علی خان فرازی	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	تصنیف سه گاه ۲	
۱۵	w 21035	۱۵۰۳۷	توران خانم	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	تصنیف مولود نبی ۱	ظهیر الدوله
۱۶	w 21036	۱۵۰۳۷	توران خانم	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	تصنیف مولود نبی ۲	ظهیر الدوله
۱۷	w 21053	۱۵۰۱۷	_____	یحیی زرنجه	راست پنجگاه ۱	
۱۸	w 21054	۱۵۰۱۷	_____	یحیی زرنجه	راست پنجگاه ۲	
۱۹	w 21062	۱۵۰۴۵	ناهدید نیکبخت	یحیی زرنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	پنجه ناهدید (آواز ضربی همایون) ۱	شعر : بهار

شعر : بهار	پنجه ناهید (آواز ضربی همایون) ۲	یحیی زرپنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	ناهید نیکبخت	۱۵۰۴۵	w 21063	۲۰
شعر : بهار	باش تا پنجه ناهید (آواز ضربی همایون) ۱	یحیی زرپنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	ناهید نیکبخت	۱۵۰۲۷	w 21083	۲۱
شعر : بهار	باش تا پنجه ناهید (آواز ضربی همایون) ۲	یحیی زرپنجه ، یوسف نوزاد ، یوسف (ضرب)	ناهید نیکبخت	۱۵۰۲۷	w 21084	۲۲
	پیش درآمد اصفهان	یحیی زرپنجه	---	۱۵۰۰۸	w 21087	۲۳
	رنگ اصفهان	یحیی زرپنجه	---	۱۵۰۰۸	w 21088	۲۴
	آواز شور	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	ایران الدوله هلن	۱۵۰۲۱	w 21093	۲۵
	شهناز	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	ایران الدوله هلن	۱۵۰۲۱	w 21094	۲۶
	آواز ضربی ۱	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	علی خان فرازی	۱۵۰۴۸	w 21095	۲۷
	آواز ضربی ۲	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	علی خان فرازی	۱۵۰۴۸	w 21096	۲۸
شعر : بهار	تصنیف ماهور : ز فروردین ۱	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	ناهید نیکبخت	۱۵۰۵۶	w 21109	۲۹
شعر : بهار	تصنیف ماهور : ز فروردین ۲	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	ناهید نیکبخت	۱۵۰۵۶	w 21110	۳۰
شعر : بهار	تصنیف افشاری : پرده ز رخ ۱	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	ناهید نیکبخت	۱۵۰۶۱	w 21111	۳۱
شعر : بهار	تصنیف افشاری : پرده ز رخ ۲	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	ناهید نیکبخت	۱۵۰۶۱	w 21112	۳۲
	تصنیف سه گاه : وفا به یاران ۱	تار ، ویلن ، ضرب	ناهید نیکبخت	۲۰۰۰۱	w 39401	۳۳
	تصنیف سه گاه : وفا به یاران ۲	تار ، ویلن ، ضرب	ناهید نیکبخت	۲۰۰۰۱	w 39402	۳۴
تولید نشده	تصنیف افشاری : پرده ز رخ بر افکن ۱	تار ، ویلن ، ضرب	ناهید نیکبخت	۲۰۰۰۲	w 39403	۳۵
تولید نشده	تصنیف افشاری : پرده ز رخ بر افکن ۲	تار ، ویلن ، ضرب	ناهید نیکبخت	۲۰۰۰۲	w 39404	۳۶
	مثنوی رب نوع گل ۱	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	ایران الدوله هلن	۲۰۰۰۸	w 39417	۳۷
	مثنوی رب نوع گل ۲	یحیی زرپنجه ، یوسف (ضرب)	ایران الدوله هلن	۲۰۰۰۸	w 39418	۳۸

در مجموع با احتساب احتمالاتی که براساس شواهد و قراین از تار نوازی یحیی خان زرپنجه ذکر گردید، می توان تعداد آثار ضبط شده وی را در حدود ۱۲۲ روی صفحه (۶۱ صفحه) دانست (به طور قطع بیش از ۱۰۰ روی صفحه). به هر صورت ضبط و انتشار بیش از پنجاه صفحه (بالغ بر ۵ ساعت) اثر صوتی از یک هنرمند در فاصله زمانی حدود یک سال و نیم، نشان دهنده میزان محبوبیت و شهرت این نوازنده توانا در آن سالهاست. شاید کم توجهی (یا بهتر بگوییم، کم لطفی) مورخان و محققان موسیقی معاصر ایران است که با وجود این حجم عظیم آثار به جا مانده از یحیی خان زرپنجه، هنوز خیلی ها نام او را نشنیده و یا از تواناییهای خارق العاده وی در تار نوازی معاصر ایران بی خبرند.

